

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 4. tripartita. De eodem festo Nativitatis. Transeamus usque
Bethleem, & videamus verbum hoc, quod factum est, quod fecit Dominus,
& ostendit nobis. In prima parte agitur de Jesu, Maria, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Angelum non ambigitur. Si humilis Franciscus erat, ut humili ortu Christum secutus, etiam postmodum ejus stigmatibus signaretur similis factus Christo orienti, humilis morienti.

DE EODEM FESTO NATIV.

LECT. 3. tripartita

Transsumus utique Bethleem, etc. Luc. 2.

PARS I. Qui Bethleem trahit

Non paucos ex ordinatione & impulsu divino in Bethleem transiit, Evangelica declarat historia, Percuramus eos breviter.

1. Dei filius in utero matris

1. Primo transiit Christus Dei Filius de Nazareth in Bethleem, Matris utero portatus, Patris voluntatem & admirabile consilium super salute generis humani excuturus, & absconditum a faculis incarnationis & natiuitatis suae mysterium testibus à Deo ordinatis manifestaturus. Tunc impletum est illud: *Aures percussisti mihi, tunc dixisti, ecce venio. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam.* Quid est aures percussisti mihi? Sancti Paulus legit, *Corpus apertum mihi, tunc dixi, ecce venio.* Corpus eia Patre Spiritus S. virgine in utero Virginis apertum est; auresque non solum corporis, sed & animi ibidem percussit ei Pater, per donum obedientiae & oblationis perfectissimae: & ita impleto utero tempore dicit: *Ecce palam venio per carnis natiuitatem, ut tuam, O Pater & Deus meus, faciam voluntatem, & gloriam tuam hominibus manifestem.* Atque ita primus actus quem Christus in ortu suo exercuit, fuit actus perfectissimae recognitionis & profundissimae adorationis erga Patrem, simulque oblationis intimae & amoris. Ex tunc Patris aeterni decreta circa linguam vitam & passionis suae momenta summo amore acceptans pro salute hominum, carnem iam incipientem mortalis vitae incommoda pati in frigore & nuditate, in aspera praecipij reclinacione, obtulit Patri tanquam hostiam viuam & sanctam. Et ex eo tempore perpetua victima permanit in conspectu Patris omnibus momentis vitae suae mortalis sanctificans seipsum, & ardentissime deinde ans adimplere aeternum ejus consilium super salute hominum, cuius gratia de Nazareth ascendit in Bethleem, sciens voluntatem illius à quo missus est in mundum.

2. Responsum ad Maria

Secundo: Transiit Ioseph cum Maria in Bethleem, non casu aut fortuito; sed infantis huius divini instinctu & altissimi consilio, quia hi admirabilis consilij & mysterij soli conscij erant, & electi calicis illius cooperatores fidelissimi. Quapropter Maria quae novem menses omne obsequium maternum exhibuerat intus latenti, iam novo terrore & gaudio sese offert ex utero procedenti, aures habens perfecte apertas ad beneplacitum Filij, & ad voluntatem Patris Aeterni. Unde ministrum suum exordiens, partum hunc adorat, brachijs excipit, involvit, lactat, reclinat. Similiter & Ioseph electus adiutor huius divini mysterij &

Primus actus Christi in ortu

2. Responsum ad Maria

Maria Ioseph natum adorat.

ministrum, quae sui sunt munera, exequitur diligentissime: lacrum hoc depositum cura: lacrum commisitum adorat, contemplatur, cum reverentia suscipit & ei custodiam, alimentum, curamque omnem Patris impendit. Atque etiam ex tunc ferventissimo amore, nato puero & diviso ejus beneplacito, omnem artis suae industriam, omnes labores & sudores, totamque vitam suam, ac etiam ipsum sanguinem, si opus sit, confectat; Hanc ob causam & Nazareth transiit in Bethleem cum Maria, postmodum & in Nazareth reverfus & in Aegyptum iturus, & ibidem in exilio multas ætumnas passus summa patientia antequam gaudio.

Tertio: Transiit in Bethleem Angeli, multitudo caelestis militiae sibi suam agnitioni Ducem, adoratum Regem: *Et iterum cum introducit Primogenitum in orbem terrarum, dicit ad eum omnes stabuli Angeli ejus.* Sic stabulum factum est caelum, dum fit caelum, caelesti lumine fit fulgidum, dum Angelorum adorantium & laudantium multitudinem fit decorum, dum praesepie infantis, thronus fit divinitatis O Bethleem, quam vita sunt in te mirabilia, quae merito totam caeli ad te atrahunt curiam, dum apud te labi ubera, qui regit sidera.

Magnus in medio tui sanctus Israel. Parvus in medio tui sanctus Israel.

Magnus, quia ibi confortio Angelorum. Parvus quia ibi societate animalium.

Magnus, quia ille ipse est, cuius magnitudinis non est finis. Parvus, quia praesepio arctatur & puniculis.

Magnus, quia tribus digitis appendit molem. Parvus, quia pendet ab uberibus matris terrena.

Magnus, quia librat in pondere montes & colles in flatera. Parvus, quia manu librat ab imbelli virgungula.

Magnus & laudabilis nimis. Parvus & amabilis nimis.

Magnus, qui fulgurat in caelo. Parvus, qui vagit in praesepio.

Magnus, aquis replens sinum maris. Parvus, lacrymis rigans sinum matris.

Magnus, terribilis super Deos omnes. Parvus, vilis & abiectus infra homines omnes.

Hanc ergo magnitudinem & parvitatem ut intueantur Angeli, descendunt in Bethleem, visuri & adoraturi Verbum abbreviatum super terram, qui hactenus intui suae Verbum immensum caelum implens & terram. Deicendunt admiraturi, quomodo nec magnitudo ejus parvitate minuitur, nec parvitas magnitudine absorbeatur.

Quarto: Transiit in Bethleem, Pastores, qui mox ubi audierunt alloquio angelico ibi natum, res in Bethleem & viderunt Verbum quod factum est, quod fecit Dominus, & offerendi nobis. Et venerunt festinantes. Hi erant Primitiae Judaeorum, quasi sibi Primogenitus Patris & Matris voluit consecrari;

3. Angeli. Heb. 1.

Stabuli Angeli ejus. Sic stabulum factum est caelum, dum fit caelum, caelesti lumine fit fulgidum, dum Angelorum adorantium & laudantium multitudinem fit decorum, dum praesepie infantis, thronus fit divinitatis O Bethleem, quam vita sunt in te mirabilia, quae merito totam caeli ad te atrahunt curiam, dum apud te labi ubera, qui regit sidera.

Magnus in medio tui sanctus Israel. Parvus in medio tui sanctus Israel.

Magnus, quia ibi confortio Angelorum. Parvus quia ibi societate animalium.

Magnus, quia ille ipse est, cuius magnitudinis non est finis. Parvus, quia praesepio arctatur & puniculis.

Magnus, quia tribus digitis appendit molem. Parvus, quia pendet ab uberibus matris terrena.

Magnus, quia librat in pondere montes & colles in flatera. Parvus, quia manu librat ab imbelli virgungula.

Magnus & laudabilis nimis. Parvus & amabilis nimis.

Magnus, qui fulgurat in caelo. Parvus, qui vagit in praesepio.

Magnus, aquis replens sinum maris. Parvus, lacrymis rigans sinum matris.

Magnus, terribilis super Deos omnes. Parvus, vilis & abiectus infra homines omnes.

Hanc ergo magnitudinem & parvitatem ut intueantur Angeli, descendunt in Bethleem, visuri & adoraturi Verbum abbreviatum super terram, qui hactenus intui suae Verbum immensum caelum implens & terram. Deicendunt admiraturi, quomodo nec magnitudo ejus parvitate minuitur, nec parvitas magnitudine absorbeatur.

Quarto: Transiit in Bethleem, Pastores, qui mox ubi audierunt alloquio angelico ibi natum, res in Bethleem & viderunt Verbum quod factum est, quod fecit Dominus, & offerendi nobis. Et venerunt festinantes. Hi erant Primitiae Judaeorum, quasi sibi Primogenitus Patris & Matris voluit consecrari;

119

statim etiam erant secuti Reges Orientis, Primitia Genitum, Reges de longinquo veniunt, quia à Christo remoti erant, & regione, & religione. Pastores de propinquo accedunt, quia Christo conjunctiores, tum patria & gente, tum lege & Rege. Interim utrobique. Tres sunt, sive Reges, sive Pastores, qui eliguntur testes hujus Nativitatis, & Praecones SS. Trinitatis. Tres enim fuisset Pastores testatur Beda l. de locis sanctis c. 8. Cui consentiunt Ecclesiastici scriptores. Hagnoverunt Trinitatem quae erat in terra. JESUS, MARIA, JOSEPH. Unde dicitur: *Invenimus Mariam & Joseph, & infantem qui erat in praesepio.* Et forte non sine mysterio prius dicuntur invenisse Mariam & Joseph, quam infantem in praesepio, ut significetur per Virgineam Matrem viam nobis esse ad Christum, tamquam quae sit Mediatrix ad Mediatorem, nec negligendum eum Joseph, quia & per Sanctos, tamquam inerecutores nobis est aditus ad Jesum.

Pastoribus. Quares, quo loco Angelicum nuntium perceperint hi Pastores, sive de quo loco transcant, dum dicunt: *Transcimus in Bethleem?* Communis traditio est, Angelum eos allocutum fuisse juxta turrim Eder, sive turrim gregis, quam sic describunt tercia sanctae Scriptores: *Turris gregis, Hebraice, Turru Eder, campum est uberrimum, pascum & olivum refertus, distat passibus fere mille à Bethleem, ubi Jacob Patriarcha sedit tabernaculum, & parvi greges suos, Gen. 33 ibique eo habitante Ruben violavit horum Patrum. Hoc in loco Pastores, ut praedixerat Michaeas, nocte vigilantes, super gregem audierunt canentes, Gloriam excelsi. Vbi postea templum erectum est Sanctorum Angelorum à B. Helena. A quo adeo sacellum hic erectum est in tantae rei memoriam medio in agro. Existimatur itaque de eo locutus Michaeas. Et tu turru gregis nebulosa filia Sion, usque ad te veniet, & veniet potestas prima, regnum filiae Jerusalem. Senlus igitur Prophetiae illius est Tu. O turris Eder, rusticana, vili & pastoricia, caput attolle & exulta, quia primo ad te venit nuntius caelestis ortum novi Regis annuncians, cuius potestas prima & Regnum incipiet in Jerusalem, indeque propagabitur per totum Orbem. Quapropter eris turris non tantum gregis, sed & turris nebulosa Hebraice Ophel) sive cellae caliginis, quia in te olimpi celso vertice descender caelestium spirituum multitudo, concinentium: *Gloria in excelsis Deo.* Ex hoc igitur loco mox in Bethleem transire festinant, ut videant verbum quod factum est, id est rem gestam & sibi annunciatam, sic enim loquuntur. Hebraei, verbum pro re gesta accipientes, *Indica mihi verbum quod factum est,* dicebat David Amalecicae nuntianti mortem Saulis. Notat tamen S. Chrysostr. hom. in Luc. Pastores utpote vigilantes vigilantiter dixisse: *Videamus verbum quod factum est non vero dixisse: Videamus puerum, aut videamus quod dicitur, quasi Spiritus Sancti intuitu indicantur suis verbis illud quod Joannes postmodum pronunciat: Verbum caro factum est, Quasi di-**

cant: *Verbum quod semper fuit, videamus quomodo pro nobis factum est, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis. Verbum ipsum se fecit, siquidem ipsum Verbum Dominus est. Quam videre non poteramus dum erat Verbum, videamus in carne, dum Verbum caro factum est.*

Sed expendamus paulisper Pastorum horum S. promptitudinem, devotionem, & fervorem, quem imitari valeamus, dum vocamur ad divinum obsequium. Primo quidem mox Pastores Angeli dictis fidem firmam adhibent, nihil vacillantes de ortu Salvatoris, licet dubietatem eis afferre possent vilitas loci in quo natus dicitur, vilitas stabuli & praesepii. Secundo, licet Angelus eos in Bethleem non mittat, mox tamen iter aggrediuntur, hanc esse Dei voluntatem ipse interpretantes, haud eadem re (ut fieri solet) multis ultro citroque rationibus deducere. His longe dissimilia illi de quibus Bernardus in Declamatio: *Vocat Oriens, & suat. tendit ad Occidentem, vocat magni consilii Angelus, quia adhuc aliena, consistit praesepiarum.* Tertio veniunt non torpido gressu, sed festinantes, nec inenim tarda molimina Spiritus S. gratia. Unde S. Chrysostr. in Luc. *Ardor animi & desiderium vinctum, sed non poterant tantum currere, quantum terrens cupiebat aspicere, & quia tanto ardore curabant, propere inveniunt quem querebant.* Sic curabat & in eius resurrectione magno ardore Petrus & Joannes ad monumentum, quia & ipsi futuri erant nuntii resurrectionis, sicut & hi nativitatis, sic utrimque Pastores currunt, & in Nativitate, & in Resurrectione, sicut ut contempnentur Pastorem summum jacentem in stabulo, vagitu suo quasi libile oves ad caulam suam vocantem, huius contempnentur eundem resurgentem & tumulo, & eas ad aeternam aulam revocantem. Et illi quidem inveniunt, & crediderunt in eum qui jacebat in medio duorum animalium; hi crediderunt in eum qui jacebat in medio duorum Angelorum, quorum unus ad caput, alter ad pedes describitur. Qui ad caput sedebat, ejus videretur annuntiare divinitatem, qui ad pedes ejus indicare humanitatem. Qui ad caput sedebat, indicat illud: *In principio erat Verbum;* qui ad pedes, illud demonstrat: *Et Verbum Caro factum est.* Similiter & duo ista animalia, quae in Nativitate ad caput & pedes Domini describi solent, idem insinuant, divinitatem ejus scilicet & humanitatem dicente Propheta secundum Ieremiam LXX. Interpretum: *In medio duorum animalium cognoscetur.* Cognoscitur enim ibi Christus, ut Deus, cognoscitur ut homo, cognoscitur in principio Verbum, cognoscitur in fine Verbum caro factum. Et haec ipsa duo animalia in Nativitate, duo sunt Angeli in Resurrectione: quia populus Judaeorum, quem bos significabat legis onere pressum, & populus Gentium, quem asinus indicabat idem esse, & contra Deum recalcitrantem, per Christi Resurrectionem transferunt in consortium Angelorum.

Pars II. De pastoribus devotione in transitu angelorum dicitur. *Christus in medio duorum agnoscitur.*

Joan. 20. **Abac. 3.**

Angelus. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2. Reg. 1.

Eundem itaque Pastores agnoverunt prope Bethleem nascentem nativitate terrana, quem discipuli prope Jerusalem nascentem nativitate gloriosa. Et potuerunt dicere, *Domine audire audiam tuum, Et timui nam elantas Angeli Annunciantis primo eos terruit. Considera vi opera tua, Et exiavi, quia in admiratione tantæ humilitatis, tantæ novitatis, stupore quodam repleti sunt, dum vident oviculam Pastorem suum peperisse, & petram deserti emississe Agnum Dominatorem universæ terræ, qui*

Agnus de petra de jerusalem

Agulus, Leonibus, Tauris, Elephantis dominatus est, postquam ad montem sion ascendit immolandum. Quenam est ovicula nisi Maria?

*Quis Pastor & Agnus, nisi Christus? Que petra deserti insculpta & intemerata, nisi Maria virginitas intacta & inviolata? Hac Pastorem peperit oviculam, hæc Agnum emisit Petra, Reges quoslibet subjugaturum, qui pro insignis Aquilas: Leones, Leopardos ostentant in symbolum potentis. Nam; ut *Isai. 11. Agnus, dedit eos ad vice fontes aquarum;* sed prius in montem Calvarie ascendit immolandum. An non merito hæc omnia Pastoribus admirationem & stuporem incutunt, dum in medio animalium agnoscitur Pastor ille, Agnus ille, ille puer parvulus, sic humiliatus, sic exaltatus, postea in monte in medio duorum latronum iterum humiliandus, iterum exaltandus? Ad hæc igitur admirabilia consideranda festinantes veniunt in Bethleem, licet mandatum ea de re non acceperint ab Angelis; & in hoc, ut diximus, eluceat eorum devotio & promptitudo.*

Nullum obstaculum præsentant.

*Denique hæc etiam in eo cernitur, quod nullum prætexant impedimentum, nec rei incertitudinem nec noctis caliginem, nec frigoris asperitatem, nec gregi necessarium custodiam & præsentiam suam. Heus tu qui ad Dei vocem obsequium & sequentiam, vel ad meliorem vitam, quot prætexis excusationes, quot tibi mundus & caro iijicit compedes & difficultates? Si tamen in te est verus amor Dei, non debet esse languidus aut infirmus, omnes occasiones, omnes compedes cursum in via Dei impediennes fortiter debet distumpere & transillire. Qui torpidus est ad Christum querendum, condemnatur diligentia horum rudium Pastorum. Immo dicere hic possum, s quod alibi sapiens: *De stercore boum lapidatus est piger. Et omnis qui tetigerit eum excutiet manum:* hoc est, dignus est qui boum stercore impetatur, & confurcetur, & quem omnes detestentur, nec attingere velint tanquam maculatam & spurcum. Certe ipsa animalia Christum in præsepio adorantia condemnant omnes hereticos in peccatis, Christum querere & adorare negligentes & ite cora horum animalium, quodammodo eos condemnant, eos lapidant & confurcant: & ab omnibus detestandos ostendunt. Excitentiam itaque omnem socordiam, & relinquenda omnia retardantia iter ad Christum, docent omnes qui cum secuti leguntur. Sic Petrus relinquit na-*

Eccl. 22.

quem & veria, Matthæus telonium, Paulus epistolæ Sacerdotum, Adolefcens quidam in passione synodone, ut sequeretur eum. Si de mulieribus agitur Magdalena fucum relinquit & pigm enta, Samaritana hydriam & funem apud fontem, mulieres à Gallæa eum secutæ propriam familiam. Sic & inter eos qui secuti eum sunt in Bethleem, Joseph relinquit suum in Nazareth domicilium, Reges suum populum, Pastores hi suum gregem, immo & Angeli ipsum celum, ut veniant festinantes & expedit, & adoret eum. Sed hæc satis de devotione Pastorum, nunc & de alijs transcurrentibus in Bethleem agendum.

Transiverunt in Bethleem, ut viderent verbum

Transiverunt in Bethleem, ut viderent verbum **PARS III.** hoc quod fecit Dominus, omnes pij ab initio *De spiritibus Virginis ulque modo. Et nonnulli quidem equali corpore & spiritu præsentem hunc locum Natalis rum scilicet Domini honorant adoratione, votis, lacrymis, situ in quasi mysterio intercessit. Alij qui copotio non potuerunt frequentare illum locum, spiritu peregrerunt, pietatem frequentem & ferventem exercentes erga hoc mysterium. Quicumque igitur cordis devotio seculum erga **MARIAM** parientem, erga **JESUM** nascentem, erga **JOSEPH** Nutritum & custodem, censentur transire in Bethleem, id est, in domum panis. Censentur ibi refecti à Jesu ubertate panis celestis, vel cum Jesu lactari ab uberibus Matris.*

Sic S. August. in Bethleem spiritu se transivisse significat; Non satabar illis diebus considerare dulce, confesse, amne mirabilis aliter dñem consiliis super salutem generum humanum. Propterea præsentari solet in medio Crucifixi & Desparæ Filium in sinu lactantis, cum hac inscriptione. Hinc pastor & vulnere. hinc lactator ab ubere.

*Sic S. Bernardus cunis & infantia; Salvatoris devotissimus, Virgini infantem lactanti hanc orationem arde ntilimè solchat offerre; **Monstra te esse Matrem, sum at per te preces, qui pro nobis natus sult esse tuus.** Unde quodam die virgineo ex ubere illi lac **MARIA** in os stillavit, ut esset Jesu coactaneus; & exinde mel & lac ejus e corde & lingua uberrime profuarunt ad lactandos alios, & illos ad **JESUM** ac **MARIAM** alliciendos. Atteude mel & lac ex ejus ore & corde fluens. **Jesus Christus Filius Dei** natus in Bethleem **LUIA.** O brevo verbum de verbo abbreviato, sed celesti suavitate refertum! **Quis tam lapidei cordis, cuius anima non sit in hoc verbo liquefacta? Quid seminariarum dulcius poterat, quid dulcissimi commentarii Labor affectio melliflua dulce dñi, copiam lacis effundere gestiens, nec inveniens verba; tanta siquidem est gratia sermonis hujus, ut continuo incipiat minus sapere, si vel unum jota minus vero: **Jesus Christus Filius Dei nascitur in Bethleem LUIA.** Hæc ille, spiritum transiens in Bethleem, & totum affectum ibi effundens in Infantem **JESUM.*****

Sic & S. Fulbertus Abbas Carnotensis Jesu Infanti

fanti & Deiparae MARTAE in Bethleem parienti tanto afflictabatur affectu, ut saepius summa cum dulcedine spiritus mysterium hoc infantiae Salvatoris rumineret. Unde cum quodam die aeger jaceret, apprensus ei per visum MARTAE, fugenda ei dedit ubera facra, in compensam amoris erga se & Infantem suum sacratissimum; quem etiam testatus fuerat Basilica dedicata Deiparae, & libro in eius laudem edito.

Sic S. Antonius Paduanus, deliciabatur cum puero JESU, ita ut in Bethleem sibi videretur commorari, & è sinu Deiparae infantem accipere, amplecti, & cum eo diffusari. Sicut Filius Dei dixerat: *Delicia mea esse cum filio hominum, sic & vir iste sanctus dicere poterat: Delicia mea esse cum Filio hominis.* Ideo pingitur cum libro & Infante divino super librum, quia omnis ejus lectio & meditatio, & omnis pia colloquio cum hoc divino erat Infante, qui etiam ei frequenter apparere dignabatur. Unde & haec erat ejus ad Virginem precatio ordinaria: *O gloriosa Domina, excelsa super sidera, qui te creavit providè lassasti sacro ubere!* cujus precationis virtute in mortis articulo daemone à se propulavit.

Denique infiniti alii sunt, quibus MARTA Bethleemicum suum Infantem muuavit, quem ut fratrem suum parvulum deofulcrarent, & amplecterentur, quia specialis pietate illi additi erant. Etti omnes quasi Bethleemici stabuli incolae censendi sunt, ibi cum MARTA in spiritu stabulant.

Quidam Alii porro sunt qui etiam prolixissimam in terra è diversis Orbis partibus inierunt, ut in loco ubi steterunt pedes infantis adorare possent, & Bethleemica arua vel invisere cum pietate, vel etiam permanenter incolere. Ibi S. Hieronymus, S. Paula, S. Eustochium, & cum illis nobilium Matronarum & Virorum turba vivere & mori elegerunt. Nam ibidem S. Paulatrina foeminarum quibus praerant Monasteria, edificavit, & unum virorum, quibus praerant S. Hieronymus. Hi omnes relicta Roma, & ejus deliciis, dicebant cum Pastoribus: *Transivimus in Bethleem.* Etc. Dignum est audire S. Hieronymum in vita sanctae Paulae, ubi sic de ea disserit: Ingressa in Bethleem, & specum Salvatoris, ubi vidit sacrum Virginis diversorium, & stabulum in quo *bas cognovit possessorem.* Et *asinus praesepe Domini sui,* ut impleteretur illud ejusdem Prophetae: *Beatus qui seminavit super aquas, ubi bos & asinus calcant:* Me audiente jurabat cernere se oculis fidei infantem involutum, vagientem in praesepe, Magos adorantes, stellam fulgentem, Matrem Virginem. Nutricium sedulum, Pastores nocte venientes, ut viderent verbum quod factum est, Herodem sevientem, parvulos interfectos, JOSEPH & MARTAM fugientes in Aegyptum, mixtisque gaudio lacrymis loquebatur: *Salvo Bethleem domus panis, in qua natus est ille panis qui de caelo descendit. Salve Ephrata Regio uberrima, cuius* Rational. Evang.

fertilitas Deus est. De te vaticinatus est Micheas: *Et tu Bethleem nequaquam minima es in millibus Juda.* Bene vota de te faciebat David: *Si dederis seminum aculem meum, donec inveniam locum Domino tabernaculum Deo Jacob;* & mox quid desideraret, exposuit, oculis enim prophetalibus venturum esse cernebat quem venisse credimus, & dicebat: *Ece audivimus eum in Ephrata.* Unde loquitur patet confidenter: *Introbimus & adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.* Et ego misera peccatrix digna judicata sum deofulari praesepe, in quo Dominus vagiit, & orare in spelunca in qua Virgo puerpera infantem fudit? Haec requies mea, quia Domini mei patria est. hic habitabo, quoniam Salvator elegit eam. Paravi lucernam Christo meo, anima mea illi vivet, & semetipsum ferviet ipsi. Haecenus Paula apud S. Hieron.

Postremo: Transivimus & nos in Bethleem, *Ad transivimus* quandoquidem illuc, invitatur à JESU, à MARTA, *litum in* & JOSEPH, ab Angelis, à Pastoribus, ab omnibus qui *Beth-* illuc in spiritu transierunt. Illuc invitatur nos lacry- *leem, om-* max infantis, fluentes de corde Jesu tamquam de *nes in vi-* fonte Salvatoris: ejus oculi tanquam duo canales *vitae.* invitatur nos ad aquas salutis. Cor enim ejus intra viscera nostri liquefecit amore, & ideo per oculos fluit in rivulos nobis salutare. Invitatur ad hauriendum de cisterna Bethleem juxta portam, cujus aquam tantopere desiderabat David sitibundus & 2. Reg. 23 anhelus: *O si quis mihi daret potum aqua de cisterna Bethleem, qua est juxta portam,* inquebat ipse, respiciens lumine prophetico ad fontem hunc salutis *Beda de* oriundum ibidem in plenitudine temporis. Unde *locus san-* & in die Nativitatis Christi fons è rupe ibidem e- *ctus, c. 8.* rupit, quem testatur Beda ad sua usque tempora perdurasse, & id quidem ad significationem fontis perennis gratiae per Christum exhibiti, contra fontem corruptum Adae, ex quo hausimus aquas turbidas culpae & miseriae. Transivimus igitur illuc, ubi non solum panis est vitae, sed & aqua gratiae, & dicamus: *Confiteor tibi Domine, quoniam tratus es mihi; & convertere sus consolatus es me.* In quo cōsolatus? *Isai. 12.* Quia dixisti, & omnibus annuntiari iussisti: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatorum.* Deus *Isai. 25.* meus es tu, confitebor tibi, & exaltabo te, *quia fecisti mihi abibim, cogitationes fideles.* Amen. Et ubi melius confitebimur ei, quam in Bethleem terra Juda; id est terra confessionis, ubi eum confitentur & glorificant Angeli & caeli, Maria & Joseph. Pastoresque laudantes: Transivimus igitur illuc, quia solemne in sacrificium contribulibus nostris, ad quod invitatur nos frater noster parvulus, ipse offerens, ipse victima, ipse Deus cui offertur. Praesepeium est ara electa, ut solemne hoc sacrificium peragatur, in quo Dei. Hominis corpus & sanguis, vita & anima offertur, ab illo qui ea pro nobis assumpsit. Haec est Ara caeli, haec Ara Primogeniti Dei, imo, *Ara Ignorati Dei,* quam Paulus Athenis reperit. Quis utique Deum agnosceret in panniculis, in feno, in praesepe? Sed agnoscebat ab Angelis & Pasto-

AA. 17.

Ibidem.

Pastoribus, & adoratur in ara sua; iamque fit omnibus Deus in carne conspicuus, annunciantibus Angelis & hominibus, qui antea erat ignotus. Iam patet quod *ipsum esse genus sumus*, quia ex ossibus nostris est, & caro de carne nostra.

Templi Bethleem spirituale.

Transferamus hac sacra die in Ecclesiam, & consideremus animo attentio quae in ea geruntur, inveniemusque ibi veram Bethleem, ibi renovatam cernemus de die in diem Filii Dei Nativitatem. Quid enim templum nostrum, nisi Domus panis, qui de caelo descendit? Quid altare designat, nisi Praeceptum? Quid hostia nisi Christum? Quid corporalia & hinc alia, nisi fascias & pannos involventes? Quid est vox Sacerdotis consecrantis, nisi virtus MARIE parientis? Eundem enim partum, eundem Jesum, idem corpus, eundem sanguinem substantialiter & essentialiter reproducit, & quodammodo parit. An non ibidem & Angeli adorantes; an non vox eorum repetitur: *Gloria in excelsis Deo*; An non ibidem lumina, claritatis divinae indicia? Nos igitur ibi adimus, instar Pastorum, laudantes & glorificantes Deum, agnoscentes divinum mysterium, offerentes Patri Filium Unigenitum, noviter hinc gentium, ut per ejus virgineam carnem; per ejus pretiosum sanguinem sanctificari valeamus, & aeternam gloriae adipisci regenerationem.

EODEM FESTO.

Benedicite omnia opera Domini Domino, &c. Dan. 3.

Lect. 5.

*Jubilus natalitium admirabilem mediis in flammis expertus in 3. fuisse, ut gratitudinis affectum primum, & in partes ditium cordis sui jubilum restarentur, invitant omnes creaturas, etiam inanimas, ad Dei laudem; eo Pars I. quod tantae beneficentiae miraculosa & testes fuerant & cooperatrices. Angeli enim, ignis, ventus, ac aliae creaturae illis obsequium praestiterant speciale, divina id ordinant potentia & providentia. Eadem plane ratione possumus nos in mysterio mysteriorum ad divinam laudem creaturas omnes advocare cum speciali jubilo: quia omnes speciales hujus gaudii quod Christi Nativitas attulit, censeferi possunt confortes, tum ob renovationem qua per Christum expectant in Resurrectione; tum quod in hac unione humanae naturae ad Verbum omnes creaturae censentur ad eandem elevatae: eo quod homo secundum aliquid participet cum omnibus creaturis, cui commune est intelligere cum Angelis, sentire cum animalibus, vivere cum plantis, esse cum rebus aliis inanimatis. Quo sensu quidam ab Apostolo dictum putant: *Proposuit Deus in Christo restaurare*, vel recapitulare *universa*, ut alibi latius explicavimus. Denique, cum omnes creaturae in aliquo mysterio Christi specialem cooperationem & ministerium exhibuisse in vetera*

W. Hort. in Christo restaurare, vel recapitulare universa, ut alibi latius explicavimus. Denique, cum omnes creaturae in aliquo mysterio Christi specialem cooperationem & ministerium exhibuisse in vetera

merito invitantur ad laudanda divina potentia & bonitatem cum homine, qui se agnoscentes insufficientem ad hanc divinam laudem adjuvari optat omnium Angelorum, omniumque creaturarum voce Nam & illa licet inanimas, tunc tamen quodam eloquio divinam praedicant potentiam & sapientiam, non solum in sua creatione, sed & in hac per Christi adventum renovatione. Ideo etiam Pfalter eas convocat cum Angelis & filiis Sion, *Cantate*, inquit, *omni terra, omnia ligna sylvarum, &c. quia venit, & noscum fecit salutare suum*. Nos itaque eisdem vocibus quibus tres pueri cordis sui jubulum expresserunt, Nativitatem nostram jubilationem exprimere jubavit, & invitare omnes creaturas ad canticum & exultationem. Nam ultra homines & Angelos, caelum & elementa quadam ratione Deum benedicere videntur, per specialia prodigia in eis facta in gratiam Nativitatis Christi; five illa acciderint ipsa nocte Nativitatis, five antea, aut postea.

Primo quidem, in caelo, videntur tres Soles, qui paulatim unum coeuntes, unum solare corpus facti sunt; per quod immutatur Tunc & unius Dei notitia, quae mundo creabatur per Christum. De hoc prodigio mentionem facit S. Thomas 3. p. quaest. 26. art. 2. Item Sybilla dicitur offendisse media die circa Solem aureum circulum, in quo Virgo cernebatur Infantem sine gestans; voxque audita est: *Hae est Ara Caeli*. Ita testatur Innocentius III. ser. 2. de Nativ. ejusque rei Romae adhuc extat memoria.

Secundo, ignis nocte Nativitatis dicitur exinxisse omnes vitio fodomito laborantes. Tertius est S. Bonaventura lib. de festivitatibus pueri Jesu.

Tertio, Aer insolita claritate in nocte fulgidus, suo modo Deum benedixit. Stella quoque in co producta de novo, Magos ducens, aeternam quamdam exultationem perdidit esse censenda est.

Quarto, Aquae elementum non sine prodigio fuit & benedictione, dum Romae fons olei ex fonte aquae erupit in loco ubi modo est Ecclesia S. Mariae trans Tyberim. Fontem quoque erupe Bethleem erupisse, testis est Beda de locis sanctis, c. 8.

Quinto, Elementum terrae quandam letitiam & benedictionem prodidit, dum vinea Engaddi ea nocte floruerunt, qua Christus natus est. Et, si credimus lustratoribus terrae saeculae, adhuc nunc in Palaestina prope fontem Helihei asserunt nasci rosas, quae licet sint plane siccae, in nocte tamen Nativitatis Christi sponte sua paulatim se pandunt, & post eam noctem iterum se contrahunt. Testis est Bath. Saligniacus tom. 8. de Crip. terrae S. cap. 6. Alia alia adjuvant prodigia, quae licet forte ut dicitur non omnia in die Nativitatis contigerint, sed creaturae antea, vel postea; tamen ad illustrandam illam Nativitatem, eam praevio fieri poterunt. Unde merito ad laudem vocamus omnes creaturas in hoc dum Deo sacro & benedicto die. Itaque cum tribus pueris invocamus

Pf. 97. & 98.

Elementa quaedam ratione Deum benedicere videntur, per specialia prodigia in eis facta in gratiam Nativitatis Christi; five illa acciderint ipsa nocte Nativitatis, five antea, aut postea.

1.

2.

3.

4.

5.

Omnes creaturae antea, vel postea; tamen ad illustrandam illam Nativitatem, eam praevio fieri poterunt. Unde merito ad laudem vocamus omnes creaturas in hoc dum Deo sacro & benedicto die. Itaque cum tribus pueris invocamus

B. 117.